

ИЗВЕШТАЈ О САМОВРЕДНОВАЊУ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА У БЕОГРАДУ (2008-2011)

СТАНДАРДИ ЗА САМОВРЕДНОВАЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ КВАЛИТЕТА ВИСОКОШКОЛСКИХ УСТАНОВА

Стандард 1: Стратегија обезбеђења квалитета

Стандард 2: Стандарди и поступци за обезбеђење квалитета

Стандард 3: Систем обезбеђења квалитета

Стандард 4: Квалитет студијског програма

Стандард 5: Квалитет наставног процеса

Стандард 6: Квалитет научноистраживачког, уметничког и стручног рада

Стандард 7: Квалитет наставника и сарадника

Стандард 8: Квалитет студената

Стандард 9: Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса

Стандард 10: Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке

Стандард 11: Квалитет простора и опреме

Стандард 12: Финансирање

Стандард 13: Улога студената у самовредновању и провери квалитета

Стандард 14: Систематско праћење и периодична провера квалитета

Стандард 1 – Стратегија обезбеђења квалитета

Факултет политичких наука у Београду исказао је своје опредељење за унапређење квалитета рада тиме што је 29. јануара 2008. године Савет ФПН усвојио Стратегију обезбеђења квалитета. То је први стратешки развојни документ Факултета који дефинише основне приоритете високог образовања у области обезбеђења квалитета, као и начин њиховог остварења. Овај документ доступан је јавности на веб страници Факултета под

њиховог остварења. Овај документ доступан је јавности на веб страници Факултета под <http://www.fpn.bg.ac.rs/wp-content/uploads/2011/01/Strategija-obezbedenja-kvaliteta-Univerziteta-u-Beogradu-Fakulteta-politickih-nauka.pdf>

Акциони план за спровођење ове стратегије није направљен, али су текст стратегије и Правилник о обезбеђењу и унапређењу квалитета рада УБ-ФПН тумачени од стране Комисије за обезбеђење и унапређење квалитета и имплементирани кроз активности спроведене за потребе припреме овог извештаја.

Мисија Универзитета у Београду- Факултета политичких наука јесте да омогући највише академске стандарде и обезбеди стицање знања и вештина у складу са плановима и програмима студија I, II и III степена Политиколошког одељења, Одељења за новинарство, Одељења за социјалну политику и социјални рад и Одељења за међународне студије Универзитета у Београду-Факултета политичких наука. Да би остварио своју мисију Факултет је трајно опредељен да тежи унапређењу квалитета високог образовања и укључивања у европски простор високог образовања, као и очување вредне традиције високошколског образовања на Факултету политичких наука.

1.1 Стратегија обезбеђења квалитета ФПН представља политику осигурања квалитета и одражава мисију и вредности ове институције, а свакако је уско повезана са релевантним плановима и активностима Факултета политичких наука у смислу стратешког менаџмента.

Факултет за своје циљеве поставља:

- континуирани рад на остваривању и сталном унапређењу квалитета високог образовања на Факултету;
- побољшање квалитета студијског програма, наставе и услова рада;
- побољшање научноистраживачког рада наставног особља;
- повећање доприноса академском животу Универзитета и доприноса локалној и националној заједници;
- повећање ефикасности система високог образовања тако да се смањи реална дужина студирања;
- осигурање квалитета и то превасходно увођењем механизма вредновања који ће осигурати висок ниво квалитета наставе и научноистраживачког рада, као и укупног исхода образовног процеса;
- стварање услова за интердисциплинарне и мултидисциплинарне студијске програме, примерене потребама тржишта рада;

- стварање услова за покретање програма учења на даљину;
- подржавање развоја струковних студија које обезбеђују вештине и способности прилагођене захтевима тржишта;
- укључивање студената као партнера у процес високог образовања;
- промовисање мобилности студената, наставника и сарадника;
- развој образовања током читавог живота;
- примерену организацију и управљање на Факултету;
- обезбеђење финансирања стратегије квалитета од надлежних институција и кроз пројекте са партнерским организацијама;
- повећање броја корисника услуга;
- оптимално коришћење ресурса;
- стварање наставног подмлатка;
- стално унапређење знања запослених;
- повећање обима и врста услуга;
- закључивање уговора са стратешким партнерима из региона, европске и међународне заједнице.

Субјекти обезбеђења квалитета су, пре свега, Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета, али и сви остали факултетски органи (управа и стручне службе), запослени, наставници, као и студенти.

Претходни извештај Комисије за процену квалитета рада Факултета политичких наука усвојен је 25. јуна 2008. године и препоруке из тог извешатаја дале су смернице за даље унапређење квалитета рада ове установе. О томе докле се стигло у имплементацији дефинисаних препорука више ће бити речи у овом извештају.

1.1 Факултет је изразио опредељење за изградњу организационе културе квалитета тиме што је усвојио Стратегију и Правилник о квалитету, формирао Комисију која ће се старати о контроли квалитета и започео процес упознавања запослених са механизмима праћења квалитета наставе у чијем процесу запослени имају обавезу да учествују. Осим тога, Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета произвела је упитнике за све горе

наведене субјекте обезбеђења квалитета, чиме су прикупљене унакрсне информације о оцени квалитета рада ФПН.

1.2 Стратегију, како је утврђено Статутом, доноси Савет Факултета.

1.3 Стратегија обезбеђења квалитета је јавна (може се наћи на веб сајту Факултета) и прилагођена датом тренутку.

1.4 Факултет се обавезује да ће након усвајања овог извештаја преиспитати и унапредити Стратегију уколико то буде било неопходно.

Предности	Слабости
Успостављени су нови механизми за процену квалитета рада ФПН које је Комисија произвела на основу Правилника.	Већи део запослених није заинтересован за учешће у процени квалитета рада факултета – свега 30% запослених на ФПН узело је учешћа у процени квалитета за потребе овог извештаја. Нису дефинисани очекивани резултати (задовољавајући минимум) успеха на основу којих би се процењивао квалитет рада факултета. Из тог разлога не постоје ни резултати који се сматрају незадовољавајућим у различитим сегментима рада факултета, као ни мере које се предузимају како би незадовољавајући резултати били побољшани.
Могућности	Претње
Успостављени механизми за процену квалитета рада факултета могли би у својој процени да повежу образовну, научноистраживачку и стручну делатност факултета.	-

Комисија за процену квалитета рада Факултета политичких наука нема замерку на текст Стратегије. Међутим, оно што је неопходно дефинисати и развити су механизми за процену одређених сегмената његовог рада који до сада нису развијени, скала задовољавајућих резултата и предлог мера у случају њиховог неиспуњавања.

Показатељи и прилози за стандард 1

- Прилог 1.1. Стратегија обезбеђења квалитета
- Прилог 1.2. Мере и субјекти обезбеђења квалитета
- Прилог 1.3. Акциони план за спровођење стратегије и одлуке о његовом усвајању и допунама – *овај документ не постоји*

Стандард 2 – Стандарди и поступци за обезбеђење квалитета

2.1 Стандарди су дефинисани Правилником о обезбеђењу и унапређењу квалитета рада, али њима није дефинисан минимални ниво квалитета рада Факултета.

2.2 Факултет је самостално утврдио начин (стандарде) и поступке за обезбеђење квалитета рада. На основу Стратегије за обезбеђење квалитета која је усвојена у јануару 2008. године, направљен је Правилник о обезбеђењу и унапређењу квалитета рада који ближе дефинише начин и поступке за обезбеђење квалитета рада.

Дефинисани стандарди за обезбеђење квалитета рада углавном не садрже минимални ниво квалитета рада. Све области квалитета покрива Комисија за обезбеђење и унапређење квалитета (у даљем тексту: Комисија).

2.3 Стандарди и поступци за обезбеђење квалитета у појединачним областима су усвојени по предвиђеној процедури од стране стручног органа Факултета. Стандарде и поступке усваја Веће Факултета на предлог Комисије.

2.4 Усвојени стандарди за сваку област, постављени су на сајт и портал Факултета. Неопходно је да Комисија детаљније утврди како ће стандарди бити изражени у свакој од области која треба да се унапреди.

2.5 Од зимског семестра 2007/8. године два пута годишње спроводи се евалуација педагошког рада наставника на основним и мастер студијама, а од зимског семестра 2010/11. године евалуација педагошког рада наставника и сарадника такође на основним и мастер студијама .

Одлуком ННВ 08-1520/1 од 25.08.2011. усвојени су обрасци анкетних упитника за евалуацију рада ненаставног особља, наставника и сарадника УБ-ФПН и обрасци анкетних упитника за студентску евалуацију наставног процеса и студијских програма УБ – ФПН – тако се од краја летњег семестра спроводи се процена квалитета рада ФПН кроз

упитник за наставнике и сараднике, упитник за ненаставно особље и упитник за студенте, али и кроз упитник за дипломиране студенте свих нивоа студија (у даљем тексту „упитници за процену квалитета рада ФПН“).

Комисија се Правилником обавезала да ће периодично, тј. када то буде потребно, преиспитивати Правилник, Стратегију и стандарде и поступке мерења квалитета. Извештај о самовредновању правиће се најмање једном у три године.

Предности	Слабости
Успостављени су стандарди и развијени неки поступци за обезбеђење квалитета. Успостављени су органи који прате резултате процене квалитета.	Развијање нових поступака и унапређење постојећих за процену квалитета рада није обавеза Комисије. Развити механизме који дају више квалитативних информација.
Могућности	Претње
Угледајући се на друге факултете из земље, региона и шире, Комисија за евалуацију може предложити ННВ факултета нове ефикасније и једноставније за употребу поступке за процену квалитета.	-

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 2

- Као један од механизма за прикупљање информација о квалитету могу се поставити кутије за евалуацију на различитим прометним местима на факултету као механизми сталне евалуације рада факултета – кутије за евалуацију би биле значајан ресурс квалитативних информација.
- Увести као обавезну процену педагошког рада наставника на докторским студијама.

Показатељи и прилози за стандард 2

Прилог 2.1. Усвојени документ - Стандарди и поступци за обезбеђење и унапређење квалитета високошколске установе

Прилог 2.2. Усвојени план рада и процедура за праћење и унапређење квалитета високошколске установе у оквиру стандарда квалитета – *план рада дефинисан је Прилогом 2.1, али њиме нису дефинисане и процедуре.*

Прилог 2.3. Усвојени годишњи извештаји о раду успостављеног тела (комисије, одбора, центара) за унутрашње осигурање квалитета високошколске установе

Стандард 3 – Систем обезбеђења квалитета

3.1 Факултет је изградио организациону структуру за обезбеђивање квалитета: формирана је Комисија која има свој Пословник и Правилник, чланове, начин рада и одлучивања, динамику састајања, итд. У процедуру контроле квалитета укључене су све стручне службе и управа Факултета, наставно особље и студенти.

Правилником су утврђени послови и задаци наставника, сарадника и студената, као и осталих органа у примени Стратегије. Правилником су дефинисане надлежности, састав и начин бирања Комисије. Такође, највећи број запослених (наставног и ненаставног особља) и студената, као и студентска тела, обавештени су о раду органа за обезбеђење квалитета и у обавези су да сарађују са Комисијом.

3.2 Правилником је обезбеђено учешће студената у спровођењу стратегије. Један представник Студентског парламента обавезни је члан Комисије.

3.3 Комисија је формирана у јануару 2008. године. Састоји се од наставника (један продекан и по један представник сваког Одељења), једног представника ненаставног особља и једног представника Студентског парламента.

Резултати до сада спроведених анкета били су задовољавајући (оцена педагошког рада наставника од стране студената ниједном није била нижа од 4,00).

Предности	Мане
Формирана је Комисија за процену квалитета рада ФПН. Комисија је састављена од представника Управе, свих одељења ФПН, студената и ненаставног особља, те се може рећи да су сви органи факултета равномерно заступљени. Комисија подноси извештај о свом раду ННВ; на извештаје Комисије ниједном није	Комисија се састаје само у време обраде података евалуације педагошког рада наставника и углавном се бави резултатима евалуације педагошког рада наставника . Чланови Комисије су презаузети да би се у већој мери бавили различитим изазовима процене квалитета рада ФПН.

било замерки.	
Могућности	Претње
С обзиром да су у Комисији представници свих одељења ФПН, као и представници ненаставног особља и студената, Комисија за евалуацију је релевантан ресурс за покретање разних иницијатива у циљу побољшања квалитета рада ФПН.	-

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 3

- Новитет у процени квалитета рада ФПН су упитници које је произвела Комисија. Након што је крајем октобра 2011. прикупљањем резултата упитника утврђено постојеће стање, у наредном периоду треба осмислити начин на који ће резултати анкета бити инкорпорирани у мере које се предузимају ради унапређења квалитета.
- Систему недостаје механизам „перманентне евалуације“ – процена се не мора вршити само у периодима предвиђеним за то, већ треба оставити могућност свим субјектима рада на факултету да своје мишљење искажу кад год желе.
- С обзиром су у процедуре система процене квалитета укључени и наставници и студенти, треба стално позивати и једне и друге да дају своје мишљење. Такође, процеси одлучивања, компетенције и одговорности органа управљања, органа пословођења, надлежности стручних органа, наставника и сарадника као и надлежности студената треба да буду јасно дефинисани, саопштавани и имплементирани.
- Систем процене квалитета је успостављен, али не и систем обезбеђења квалитета. Потребно је указати на значај и корист евалуације на свим нивоима – евалуација је повратна информација коју треба чути, прихватити и унапредити постојеће стање на свим нивоима у складу са добијеним информацијама.
- Чланови Комисије на састанцима одељена (и скуповима ненаставног особља) могу да подстичу запослене на ФПН да дају предлоге за унапређење система обезбеђења квалитета.

Показатељи и прилози за стандард 3

Прилог 3.1. Формално успостављено тело (комисија, одбор, центар) с конкретном одговорношћу за унутрашње осигурање квалитета на високошколској институцији (извод из Статута)

Прилог 3.2. Спроведене анкете – извештаји Комисије о свим до сада спроведеним анкетама (2008-11)

Прилог 3.3 Документ о анализи резултата анкета и о усвајању корективних и превентивних мера – *овај документ немамо*

Стандард 4 – Квалитет студијског програма

Факултет политичких наука има 22 акредитована студијска програма:

- 4 на основним студијама:

Назив студијског програма	Број студената
Основне академске студије политикологије	100
Основне академске студије међународне политике	140
Основне академске студије новинарства	160
Основне академске студије социјалне политике и социјалног рада	100

- 14 на мастер студијама:

Назив студијског програма	Број студената
МАСТЕР АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ ПОЛИТИКОЛОГИЈЕ	
Модул: Политичка теорија, политичка социологија и институције	25
Модул: Политичко насиље и држава	25
МАСТЕР АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ ПОЛИТИКОЛОГИЈЕ-МАСТЕР МЕЃУНАРОДНИХ СТУДИЈА	
Модул: Међународна политика	30

Модул: Европске интеграције	20
Модул: Међународна безбедност	20
Модул: Студије мира	20
Модул: Међународно хуманитарно право и право људских права	20
МАСТЕР АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ ПОЛИТИКОЛОГИЈЕ-МАСТЕР РЕГИОНАЛНИХ СТУДИЈА	
Модул: Студије САД	25
Модул: Студије Азије	25
МАСТЕР АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ НОВИНАРСТВА	25
МАСТЕР АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ КОМУНИКОЛОГИЈЕ	25
МАСТЕР АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ КУЛТУРОЛОГИЈЕ	25
МАСТЕР АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ	20
МАСТЕР АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ СОЦИЈАЛНОГ РАДА	20

- 4 на докторским студијама:

Назив студијског програма	Број студената
Докторске студије политикологије	18
Докторске студије политикологије — међународне и европске студије	16
Докторске студије културологије — студије културе и медија	13
Докторске студије политикологије — социјалне политике и социјалног рада	10

Одлуке о акредитацији свих наведених студијских програма видети у Прилогу 4.1.

У процесу акредитације су још два програма: Мастер академских студија политикологије –Мастер еколошке политике и Мастер јавне управе, локалне самоуправе и јавних политика.

4.1 Факултет политичких наука редовно и систематски проверава и, по потреби, изнова одређује:

- циљеве студијског програма и њихову усклађеност са основним задацима и циљевима високошколске установе;
- структуру и садржај студијског програма у погледу односа општеакадемских, научностручних и стручно-апликативних дисциплина;
- радно оптерећење студената мерено ЕСПБ;
- исходе и стручност које добијају студенти када заврше студије и могућности запошљавања и даљег школовања.

4.2 Факултет политичких наука нема утврђене механизме праћења квалитета студијских програма, али је Комисија извршила увид у исходе образовања у оквиру акредитованих студијских програма који се изводе на Факултету и закључила да они усклађени са основним циљевима и задацима Факултета.

Студенти не учествују у припреми студијског програма за акредитацију, али својим присуством на ННВ учествују у одлучивању да ли ће студијски програм бити усвојен.

4.3 Факултет политичких наука нема успостављен механизме за прикупљање повратних информација о квалитету студија и студијских програма од стране послодаваца, представника НСЗ и других одговарајућих организација.

Није успостављен начин на који факултет остаје у вези са својим дипломцима. Такође, Факултет још увек није у могућности да утврди да ли исходи учења и стручност коју дипломирани студенти добијају на крају студија одговара потребама тржишта. Факултет има само спорадичне и делимичне информације о томе где се дипломирани студенти запошљавају када изађу на тржиште, као и то који државни, политички, социјални и привредни субјекти запошљавају профил који се образује на Факултету. Да би се обезбедило редовно и систематско проверавање исхода учења и стручности, неопходно је да Факултет обезбеди механизме за добијање повратне информације са тржишта. Такође, Факултет, заједно са Удружењем за политичке науке Србије, покренуо је стварање и омасовљавање удружења бивших студената (alumni) тако да се очекује битно побољшање у овој области у наредним годинама.

Како је већ поменуто, не постоје повратне информације од послодаваца и других одговарајућих организација о квалитету студија и студијских програма које Факултет редовно добија.

Али, захваљујући упитницима за процену квалитета рада ФПН дошло се информација о томе како сами студенти процењују своје способности и компетенције након завршетка факултета:

- Процена стручности након завршених студија (одговарају бивши студенти који су запослени) – 3,72
- Спремност за обављање послова у струци – 3,83 и ван струке – 3,58
- Процена шанси за добијање посла у струци – 2,55 и ван струке – 3,07

4.4 Факултет је обезбедио студентима учешће у оцењивању и осигурању квалитета студијских програма. Представницима Студентског парламента омогућено је да изразе своје мишљење о квалитету студијског програма који им се нуди на курсевима (актуелности програма, значају програма за разумевање савремених феномена, практичности и употребљивости знања, савремености литературе, њиховој тежини и разумљивости, итд.). Факултет ће и убудуће омогућити студентима да изразе своје мишљење у оном делу активности где они то могу да учине.

Оно што је новина јесте анкета за студенте који су завршили студије на ФПН (резултате анкете видети у Прилогу 4.8) – према информацијама из попуњених упитника, *савременост знања која се стичу током студија* студенти који су завршили студије оценили су са 3,33, студенти који студирају 2,95, док су их наставници и сарадници оценили са 3,82.

Такође, *квалитет студијског програма* исте групе су оцениле овако: студенти који су завршили студије – 3,47, студенти који и даље студирају – 3,16, док је оцена наставника и сарадника 3,57.

4.5 Факултет непрекидно осавремењује понуду образовних профила кроз увођење нових студијских програма на последипломским студијама по угледу на студијске програме одговарајућих страних високошколских установа и савремене захтеве струке (у процесу акредитације су још два мастер програма: Мастер академских студија политикологије – Мастер еколошке политике и Мастер јавне управе, локалне самоуправе и јавних политика, као и два мултидисциплинарна мастер програма).

4.6 Нема података о томе да ли и у којој мери курикулуми студијских програма подстичу студенте на стваралачки начин размишљања и истраживања. Може се закључити да наставни план подстиче студенте на стваралачки начин размишљања тамо где је то могуће, тј. тамо где су групе за вежбе мање од 25 студената, односно где наставник може да има увид у рад сваког студента. Наставни планови воде рачуна о практичној примени стечених знања у оним курсевима који су по природи практични, односно тамо где се знања и вештине могу применити у практичне сврхе.

Мишљење студената о практичној применљивости научног може се видети из резултата анкете у Прилогу 4.8.

	Студенти који су завршили студије	Студенти који студирају
Ниво теоријских знања	3.66	3.86
Ниво практичних знања	1.85	2.92

4.7 Наставници и студенти су упознати са дефинисаним захтевима које дипломски рад (теза) треба да испуни, посебно у погледу академске методологије, формалних аспеката, практичне оријентације и критеријума оцењивања. Све потребне информације доступне су на <http://www.fpn.bg.ac.rs/studije-ii-i-iii-stepena/master-studije/pravila-studiranja-za-master-studije/>.

Дипломе и јавне исправе издају се у складу са одредбама Правилника о садржају јавних исправа које издаје високошколска установа (Сл. гласник РС, бр. 40/09 и 69/11.) Услови и поступци који су неопходни за завршавање студија и добијање дипломе одређеног нивоа образовања јасно су дефинисани и доступни увиду јавности (нарочито у електронској форми) и усклађени су са циљевима, садржајима и обимом акредитовања студијских програма. Информације о студијама и наставни програми свих одељења доступни су на веб сајту Факултета - <http://www.fpn.bg.ac.rs>.

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 4

- Факултет треба да периодично преиспитује циљеве студијског програма, структуру и садржај студијског програма у погледу односа општеакадемских, научностручних и стручно-апликативних дисциплина.
- Такође, од изузетног је значаја да факултет остане у вези са својим дипломцима јер једино праћењем постигнућа дипломаца у каснијем професионалном развоју може да се процени релевантност програма за тржиште рада. У противном, факултет не добија повратне информације од дипломираних студената о томе колики је број дипломираних студената успео да се запосли у наведеним областима. Предлаже се:
- Тражење извештаја од Националне службе за запошљавање.

- Успостављање директних контаката са државним органима (скупштинским, локалним и дипломатским органима), привредним и новинским кућама, политичким партијама и организацијама као и са организацијама и установама социјалне заштите, здравственим установама, предшколским и школским установама у којима би дипломирани студенти могли да се запосле.
- Успостављање редовног механизма доласка до повратне информације о задовољству послодаваца стеченим квалификацијама дипломаца
- Увођење система прибављања повратних информација о квалитету студијских програма на редовној основи.
- Као што постоји посебан упитник за процену педагошког рада наставника и сарадника, било би корисно увести и студентску евалуацију наставних предмета и студијских програма.
- Интензивнији рад на промоцији и омасовљавању алумни удружења ФПН.

Показатељи и прилози за стандард 4

Табела 4.1. Листа студијских програма који су акредитовани на високошколској установи са укупним бројем уписаних студената школске 2008/09, 2009/10. и 2010/11.

Табела 4.2. Обухваћеност сваког програмског исхода учења у оквиру обавезних предмета појединачних студијских програма – *овај документ немамо*

Прилог 4.1. Одлуке о акредитацији студијских програма

Прилог 4.2. Проценат дипломираних студената (у односу на број уписаних) у школској 2008/09; 2009/10 и 2010/11 години у оквиру акредитованих студијских програма – *ови подаци постоје само за основне студије*

Прилог 4.3. Просечно трајање студија у школској 2008/09; 2009/10 и 2010/11 години у односу на ранији петогодишњи и десетогодишњи период – *ови подаци постоје само за основне студије*

Прилог 4.4. Стопа одустајања студената од даљег студирања – *не располажемо тим подацима*

Прилог 4.5. Број студената који су уписали наредну школску годину у односу на остварене ЕСПБ бодове (60), (37-60) (мање од 37) за сваки студијски програм

Прилог 4.6. Спроведене анкете студената

Прилог 4.7. Доказ да су примери исхода учења за програме различитих структура представљени на интернет страни високошколске институције – *исходи на сајту само за основне студије*

Прилог 4.8. Мишљење дипломираних студената о квалитету студијског програма и постигнутим исходима учења – *резултати анкете спроведене у периоду септембар – октобар 2011.*

Прилог 4.9. Задовољство послодаваца стеченим квалификацијама дипломаца – *Факултет не располаже овим подацима*

Стандард 5 – Квалитет наставног процеса

Квалитет наставног процеса на Факултету политичких наука обезбеђује се кроз интерактивност наставе, укључивање примера у наставу, професионални рад наставника и сарадника, доношење и поштовање планова рада по предметима, као и праћење квалитета наставе и предузимање потребних мера у случају када се утврди да квалитет наставе није на одговарајућем нивоу.

Факултет политичких наука има механизме за праћење квалитета наставног процеса (нека питања из упитника за процену квалитета рада ФПН), али механизми за санкционисање незадовољавајућег квалитета наставног процеса не постоје (јер до сада није било разлога за њихову примену). Резултати упитника које је Комисија за евалуацију произвела у школској 2010/11. донели су следеће оцене:

	Оцена студената	Оцена наставника и сарадника	Оцена ненаставног особља ¹
Професионалност у раду наставника	3.22	3.79	
Професионалност у раду сарадника	3.71	3.86	
Учешће у дискусији на предавањима	2.79	3.67	
Учешће у дискусији на	3.96	4.25	

¹ Ненаставно особље је оцењивало сегменте наставног процеса у чију је реализацију директно укључено.

вежбама			
Обезбеђивање плана и програма наставе пре почетка семестра	2.73	3.64	3.23
Обезбеђивање плана извођења наставе пре почетка семестра	2.65		
Редовност одржавања наставе	3.92	4.25	4.33
Благовремено обавештавање студената о распореду испита	2.32	4.11	4.06
Придржавање распореда испита	3.08	4.11	3.71
Обезбеђеност адекватних учионица и техничких услова за рад	3.40	3.79	4.17

Такође, у прилогу 5.1. могу се видети резултати анкета о квалитету наставног процеса и квалитету педагошког рада наставника у периоду 2008-11.

5.1 Наставници и сарадници Факултета током извођења предавања и вежби углавном поступају професионално и имају коректан однос према студентима.

Професионални рад наставника и сарадника на ФПН-у чине следећи критеријуми:

- долазак на време на наставу и испите
- коректно понашање према студентима
- придржавање плана и програма при извођењу наставе

5.2 План и распоред nastave (предавања и вежби) усклађени су са потребама и могућностима студената, познати су пре почетка одговарајућег семестра и доследно се спроводе.

Од октобра 2008. године за студенте је уведен календар за текућу школску годину са јасно дефинисаним периодима наставе, колоквијума, испита и распуста.

Такође, студенти су пре почетка семестра упознати са Планом и програмом извођења наставе: распоредом предавања који се објављује на веб сајту и огласним таблама Факултета, литературом, испитним питањима итд.

5.3 Настава на Факултету је интерактивна, подстиче студенте на размишљање и креативност, самосталност у раду и примену стечених знања тамо где је то могуће – у условима у којима су групе за вежбе мање од 25 студената, односно где наставник може да има увид у рад сваког студента. На нижим годинама студија то је тешко изводљиво, јер групе досежу и до 50 студената. То се понекад дешава и на каснијим годинама где је примећена пракса спајања свих група за вежбе у једну. У таквим условима није могуће пратити рад сваког студента на адекватан начин. Настава недовољно укључује примере из праксе тако да се велики број студената, услед неразумевања материје и неспособности да је повеже са циљем студија, одлучује за учење напамет, без стварног разумевања градива.

Разлог постојања овакве праксе није непрофесионалност наставног особља, већ превелики број студената које Факултет годишње уписује (500). Са тако великим бројем уписаних студента постојећи број наставног особља, поготово на нижим годинама, не може да постигне интерактиван однос на свим нивоима и у свим облицима наставе.

5.4 Сви планови и програми курсева доступни су студентима на почетку семестра. Такође, сви планови структурирани су тако да садржи основне податке о предмету, његов назив, број ЕСПБ, услове и циљеве предмета, садржај и структуру предмета, план и распоред извођења наставе, начин оцењивања на предмету, уџбенике и обавезну литературу, податке о наставницима и сарадницима на предмету, итд.

5.5 Високошколска установа прати спровођење плана наставе, као и планова рада на појединачним предметима и предузима корективне мере уколико дође до одступања.

5.6 Квалитет наставе се на Факултету политичких наука систематски прати и оцењује на појединачним предметима, али се предузимају и корективне мере за његово унапређење. Факултет је овластио Комисију да својим извештајима системски прати и оцењује квалитет наставе на појединачним предметима, као и да предлаже корективне мере за његово унапређење. Комисија корективне мере предлаже Наставно-научном већу. Веће усваја мере, а извршава их Декан Факултета. Он је дужан да упозори наставнике који се не

придржавају плана рада на предмету или не постижу одговарајући квалитет предавања и вежби, на потребу побољшања.

Што се тиче подстицања развоја компетенција наставника, не постоји план развоја наставног кадра, али наставници имају пуну подршку факултета да се усавршавају – нпр. вишегодишње учешће више младих наставника и сарадника са политиколошког смера (бар 7 до сада) у програму Open Society Institute's HESP/AFP намењеног подршци младим наставницима и сарадницима који су се вратили да предају у својој земљи после последипломских студија у иностранству (у Прилогу 5.3. видети документован број наставника који су ишли на усавршавање у периоду 2008/11).

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 5

- Организовати евалуацију наставног процеса заједно са евалуацијом педагошког рада наставника и сарадника – у сваком семестру на свим нивоима студија.
- Размотрити увођење извештаја о одржаној настави који подразумева попуњавање и подношење стандардизованог евиденционог листа једном месечно/по семестру на свим нивоима студија.

Показатељи и прилози за стандард 5

Прилог 5.1. Анкете студената о квалитету наставног процеса

Прилог 5.2. Процедуре и поступци који обезбеђују поштовање плана и распореда наставе.

Прилог 5.3. Доказ о спроведеним активностима којима се подстиче стицање активних компетенција наставника и сарадника.

Стандард 6 – Квалитет научноистраживачког, уметничког и стручног рада

На Универзитету у Београду – Факултету политичких наука научноистраживачки рад се обавља у циљу развоја науке и стваралаштва, унапређивања делатности високог образовања, односно унапређивања квалитета наставе, усавршавања научног подмлатка, увођења студената у научноистраживачки рад, као и стварања материјалних услова за рад и развој Факултета. Пројектно финансирање обухвата финансирање научноистраживачког рада истраживача и финансирање директних материјалних трошкова истраживања.

6.1 Факултет политичких наука у своме раду остварује јединство образовног, научноистраживачког, уметничког и професионалног (стручног) рада.

6.2 Факултет политичких наука перманентно осмишљава, припрема и реализује научноистраживачке, уметничке, стручне и друге врсте програма, као и националне и

међународне научне пројекте. Научно-истраживачки рад у који су укључени наставници и сарадници Факултета политичких наука, остварује се кроз:

1. реализацију пројеката из програма основних истраживања Министарства за просвету и науку Републике Србије;
2. преузимањем уговорних обавеза и ангажманом на научно-истраживачким пројектима, експертизама и слично;
3. индивидуалним истраживањима и стваралаштвом.

У складу са Статутом Факултета и Правилником о научно-истраживачким центрима Факултета, научно-истраживачка делатност се одвија у оквиру следећих научно-истраживачких центара Факултета:

- Центар за демократију
- Центар за медије и медијска истраживања
- Центар за међународно хуманитарно право и међународне организације
- Центар за студије Сједињених Америчких Држава
- Центар за студије рода и политике
- Центар за студије Азије и Далеког истока
- Центар за студије мира
- Центар за истраживања у социјалној политици и социјалном раду
- Центар за еколошку политику и одрживи развој (ЦЕПОР)
- Центар за јавну управу, локалну самоуправу и јавне политике
- Центар за научна и примењена истраживања

6.3 Факултет политичких наука прати, али се не оцењује обим и квалитет истраживачког рада наставника и сарадника – ова процену врше Комисије Министарства просвете и науке које врше оцену квалитета и категоризацију сваког истраживача.

6.4 Садржај и резултати научних, истраживачких, уметничких и стручних активности Факултета политичких наука усклађени су са стратешким циљем саме установе, као и са националним и европским циљевима и стандардима високог образовања.

6.5 Знања до којих се долази спровођењем одређених научних, истраживачких, уметничких и професионалних активности активно се укључују у постојећи наставни процес.

6.6 Факултет подстиче своје запослене да се активно баве научним, истраживачким, уметничким и професионалним радом и да што чешће објављују резултате свога рада.

6.7 Високошколска установа обавља издавачку делатност у складу са својим могућностима. Издавачка делатност Факултета и проширење сарадње с водећим издавачким кућама као и стварање услова за формирање библиотечко-информационог центра важан су део општих оквира који стварају услове за развој академског и истраживачког језгра куће. Факултет самостално и у суиздаваштву, објављује књиге,

углавном наставника и сарадника Факултета, као и научне часописе: „Годишњак ФПН“, „Политичке перспективе“ (регионални часопис за политичка истраживања, у сарадњи са Факултетом политичких знаности из Загреба), „Политички живот“, „ЦМ – Управљање комуницирањем“, „Студентски годишњак“.

Посебан сегмент који доприноси квалитету научноистраживачког и стручног рада је област међународне сарадње Факултета политичких наука. Интензивна сарадња са домаћим и међународним организацијама и образовним институцијама један је од приоритета Факултета политичких наука. Неговање регионалне и међународне сарадње и успостављање редовних веза са иностраним институцијама, рад на заједничким истраживачким пројектима, размена наставника, сарадника и студената ФПН, учешће на научним и стручним скуповима у иностранству и други облици међууниверзитетске сарадње представљају основу за укупно унапређивање наставног и истраживачког рада на ФПН. Факултет је уложио значајне напоре како би смањио заостајање за савременим светским трендовима у политичким наукама, а резултати ових напора огледају се у постепеном приближавању наставних и истраживачких програма ФПН савременим стандардима у Европи и свету.

Разни облици међууниверзитетске и међународне сарадње представљају основу за укупно унапређивање наставног и истраживачког рада на ФПН.

Међународна сарадња Факултета одвијала се у неколико праваца:

1. *Са сродним академским институцијама* - где је нагласак на успостављању и одржавању редовних веза са иностраним институцијама, размени наставника, сарадника и студената, заједничким истраживачким пројектима, организацији научних и стручних скупова, развијању заједничких постдипломских програма. Раније успостављена сарадња са факултетима политичких наука у Сарајеву, Подгорици, Загребу, Љубљани кулминирала је заједничким састанком декана ових факултета у октобру 2010. где су договорене смернице за даљи развој регионалне сарадње.

Такође, настављена је сарадња Политиколошког одељења са програмом HESP/AFP где је проф. Јасна Драговић-Сосо са Голдсмитс Универзитета у Лондону одређена за нерезидентног научника за академску 2010-2011. годину, док шесторо младих наставника и сарадника са ФПН има статус научника-повратника.

Нарочито је добра била и сарадња са WUS Аустрија и DAAD-ом.

2. *Са међународним организацијама* – овде се нарочито истиче сарадња са Мисијом ОЕБС-а у Београду, Програмом за развој Уједињених нација (УНДП), као и са Међународним комитетом Црвеног крста (у области међународног хуманитарног права, подржано и од стране амбасада Норвешке и Швајцарске).

3. *Са амбасадама и иностраним културним центрима* – студенти ФПН-а су и ове године имали прилику да слушају бројне госте-предаваче – детаљан преглед дат је у наставку. Поред амбасада са којима Факултет већ дуго сарађује (амбасаде земаља-чланице ЕУ и САД), ове године смо први пут имали пројекат са Амбасадом Канаде.

Такође, у сарадњи са Институтом Сервантес за студенте је организован почетни курс шпанског језика по веома повољној цени.

4. *Учешће у међународно финансираним пројектима у области образовања и истраживања.*

Темпус пројекат са Универзитетом у Грацу – Трогодишњи Темпус IV Joint Project "Example of excellence for Joint (Degree) Programme Development in South-Eastern Europe" - "Пример изузетности за развој заједничких (дипломских) програма у Југоисточној Европи" који у име Факултета координира проф. Јован Теокаревић. Координатор пројекта је Универзитет у Грацу, а партнери су, осим ФПН, универзитети из Минхена, Бамберга (ДЕ), Левена (БЕ), Болоње, Гронингена, Љубљане, Барселоне, Поатјеа, Клуза, Скадра, Сарајева, Загреба, Задра, Скопља и Новог Сада. Циљ пројекта је стварање заједничких стандарда за заједничке МА програме кроз 5 радних група и покретање 4 МА програма (ФПН је укључен у рад свих радних група и интердисциплинарни мастер програм о Југоисточној Европи). Током 2010. године завршена је израда наставног плана и програма ових студија који је усвојен на Наставно-научном већу и припремљена је документација за акредитацију, уз паралелан рад чланова тима у радним групама. Почетак студија очекује се наредне академске године 2011/12.

Факултет је партнер и у Tempus IV Joint Project „Master d’études européennes à double diplomation en Serbie“, који координира Université de Nice-Sophia Antipolis. Партнери: Универзитет у Новом Саду, Универзитет у Нишу, Универзитет Сингидунум, Институт економских наука Београд, Универзитет у Фрајбергу и Универзитет Коимбра.

ФПН је обавио свој део припрема за учешће у два нова TEMPUS програма.

Предности	Мане
Бројно учешће наставног особља на различитим научноистраживачким пројектима омогућује да се стечена знања и резултати истраживања директно или индиректно укључе у наставни процес.	На Факултету не постоји посебан механизам којим би се подстицала научна, истраживачка и професионална активност наставног особља. Механизам који мотивише запослене да буду научно активни је избор у више звање као и учешће у пројектима које финансира

	Министарство за просвету и науку.
Могућности	Претње
Потребно је основати фонд из кога би се финансирани истраживачки радови којима би се подстицао научноистраживачки рад и усавршавање наставног кадра (учешће на конференцијама и научним скуповима, индивидуална истраживања, објављивање књига, итд.)	-

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 6

- На нивоу факултета подстицати активно укључивање научно-истраживачких резултата у наставни процес.
- Нарочито пружити подршку развију научноистраживачког подмлатка на факултету.

Показатељи и прилози за стандард 6

Табела 6.1 Број и списак SCI-индексираних радова по годинама за претходни петогодишњи период

Табела 6.2. Назив и евиденциони број научноистраживачких пројеката које финансира Министарство науке, чији су руководиоци наставници стално запослени на високошколској институцији.

Табела 6.3. Списак наставника и сарадника запослених и ангажованих на високошколској институцији, учесника у међународним пројектима и пројектима које финансира Министарство науке (назив пројекта), за период 2006-2010 и период 2011-2014

Табела 6.4. Збирни преглед научноистраживачких резултата (публикација) у уставови у претходној календарској години према критеријумима ресорног министарства за науку

Табела 6.5. Списак објављених докторских дисертација и одговарајуће публикације у часописима са рецензијом који приказују резултате докторске дисертације за све кандидате који су докторирали на високошколској установи у периоду 2006-2011. год.

Прилог 6.1. Награде и признања наставника, сарадника и студената за остварене резултате у научноистраживачком раду

Прилог 6.2. Однос наставника и сарадника укључених на пројекте у односу на укупан број наставника и сарадника на високошколској установи.

Прилог 6.3. Однос броја SCI-индексираних радова у односу на укупан број наставника и сарадника на високошколској установи

Прилог 6.4. Списак ментора према тренутно важећим стандардима који се односи на испуњеност услова за менторе у оквиру образовно-научног, односно образовно-уметничког поља, као и однос броја ментора у односу на укупан број наставника на високошколској установи

Прилог 6.5. Листа опреме у власништву установе која се користи за научноистраживачки, уметнички и стручни рад

Стандард 7 – Квалитет наставника и сарадника

Факултет политичких наука осигурао је да наставу врши квалификован и компетентан наставни кадар. Институција врши редовну процену квалитета наставника и сарадника који учествују у настави, али не и своје политике и процедура везаних за запошљавање и избор наставног кадра (као ни за процедуре избора, именовања, процене, развоја и промоције кадра, између осталог). Факултет не поседује програм развоја кадра, мада појединачни захтеви наставника за стручним усавршавањем готово увек наилазе на подршку. Не постоји ни план развоја људских ресурса за академско, техничко и наставно особље, али подршку факултета имају сви који желе да се усаврше у професионалном смислу.

7.1 – 7.2 На Факултету политичких наука процеси именовања и избора у звања транспарентно су регулисани и документовани, а постоје и дефинисани критеријуми за избор наставног кадра. Избор наставника и сарадника Факултета обавља се у складу са унапред познатим одредбама важећих правних прописа. Избор у звање наставника врши се у складу са Законом о високом образовању којим су прописани општи услови за избор, у складу са Правилником о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета, којим је уређен начин и поступак избора у звање у складу са Критеријумима о ближим условима за избор, које је усвојио Сенат Универзитета у складу са Препорукама Националног савета за високо образовање. Све етапе избора у звање и заснивања радног односа наставника и сарадника јавне су и подложне примедбама стручне јавности. Увидом у кадровску архиву Факултета утврђено је да се Факултет приликом избора наставника и сарадника у звања придржава прописаних услова и поступака путем којих се оцењује научна, истраживачка и педагошка активност наставника и сарадника.

7.3 Научна и истраживачка активност наставника на Факултету прати се док запослени не стекну звање редовног професора. За сваки прелазак у више звање неопходно је задовољити одређене стандарде, прописане на универзитетском нивоу. Активност запосленог оцењује комисија која се формира да би га промовисала у звање. Након тога, праћење научне и истраживачке активности престаје све до избора у наредни степен звања. Након избора у редовног професора Факултет нема механизма којима би пратио научну активност запосленог. Педагошка активност наставника и сарадника оцењује се анкетом студената која се обавља једном у току семестра у складу са Правилником о студентском вредновању педагошког рада наставника.

Резултати анкете, међутим, нису доступни студентима, а ни наставном особљу (запослени се упознају само са сопственим оценама).

7.4 Што се тиче селекције младих кадрова, више младих наставника – истраживача је примљено по завршетку последипломских студија на квалитетним универзитетима у иностранству (видети више у анализи на стр. 26).

7.5 Факултет политичких наука нема програм развоја кадра, као ни план развоја људских ресурса за академско, техничко и административно особље или обезбеђене предуслове и прилике за континуирану едукацију. У вези са тим, Факултет пружа подршку, али не обезбеђује запосленима перманентно образовање и усавршавање путем студијских боравака, учешћа на научним скуповима, итд.

Што се тиче развоја компетенција кроз перманентно образовање, упитници за процену квалитета рада ФПН показали су следеће²:

У којој мери је наставно особље ³ :	Оцена наставника	Оцена сарадника
Оспособљено за педагошки рад који обавља	3.40	3.53
Усмерено на усвајање нових метода наставе	3.39	4.00
Усмерено на перманентно лично усавршавање	3.30	4.00
Предусретљиво у односу на потребе студената	3.41	4.07
Мотивисано да изводи наставу у складу са потребама студената	3.42	3.85
Усмерено на заједничке циљеве факултета	3.22	3.65
Заинтересовано да реши проблем у настави	3.33	3.88

² Комисија је одабрала оне сегменте о којима је хтела да чује мишљење својих колега и колегиница.

Заинтересовано да реши проблем ван наставе	2.92	3.43
Заинтересовано да властитим залагањем унапреди рад факултета	3.11	3.89

7.6 Када се ради о избору у звање доцента или неко више звање, Факултет узима у обзир повезаност образовног рада кандидата са радом на пројектима, као и у другим областима друштвеног и јавног живота.

7.7 Факултет вреднује педагошке способности наставног особља приликом запошљавања.

Анализа дугорочне политике селекције наставничког и истраживачког подмлатка

Предности	Мане
Отвореност Управе и већег броја професора за запошљавање младих кадрова. Више младих наставника – истраживача је примљено по завршетку последипломских студија на квалитетним универзитетима у иностранству. Развијене су процедуре за подстицање конкуренције и јавност у поступку пријема младих наставника – истраживача.	Упркос развијеним процедурама, још увек поступак пријема младих кадрова није у потпуности отворен и непристрасан.
Могућности	Претње
Треба искористити чињеницу да је више бивших студената ФПН и других факултета друштвених наука на постдипломским студијама на квалитетним универзитетима у иностранству и позвати их да се након тих студија врате и предају на ФПН. Треба искористити чињеницу да се један број младијх истраживача, за које није било места у наставном програму, може	Недовољно квалитетни финансијски и други услови рада на факултету подстичу младе кадрове да академску каријеру наставе у иностранству или да се одреде за неке друге послове у земљи.

укључити на пројекте које финансира МПН и друге институције из земље и иностранства.	
--	--

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 7

- Резултати анкете за процену педагошког рада наставника морају бити јавни, а управа факултета требало би да награди наставнике који добију високе оцене и спроведе мере према наставницима који добију ниске оцене на анкети.
- Размислити о спровођењу анкете за процену педагошког рада наставника по завршетку испитног рока, јер тек са полагањем испита код одређеног наставника студент има комплетан утисак о његовом/њеном педагошком раду.
- Факултету се препоручује да одреди особу која ће се бавити развојем људских ресурса.

Показатељи и прилози за стандард 7

Табела 7.1. Преглед броја наставника по звањима и статус наставника на високошколској установи (радни однос са пуним и непуним радним временом, ангажовање по уговору)

Прилог 7.1. Правилник о избору наставника и сарадника

Прилог 7.2. Број запослених наставника у односу на укупни број студената

Стандард 8 – Квалитет студената

Факултет политичких наука примењује општу институционалну стратегију с обзиром на процедуре пријема и признавања образовања и поштује једнакост и равноправност студената по свим основама. Процедуре за пријем и оцењивање студената јасно су дефинисане, јавно објављене и непрестано се и доследно примењују на читавом факултету. Методе оцењивања су тако конципиране да на одговарајући начин процењују исходе учења и са пропозицијама оцењивања су сви упознати. Механизми за процену и контролу процедура оцењивања не постоје, а не постоје ни усвојене процедуре и мере у случају сувише ниске пролазности по предметима. Инфраструктура за студенте (простор за рекреацију, клуб, студентска служба, библиотека, консултације и др.) испуњава захтеве који важе за високошколске инситуције.

На основу одговора из упитника за процену квалитета рада ФПН, студенти су рекли следеће:

Питање из Упитника за студенте	Средња оцена (на скали 1 -5)
--------------------------------	---------------------------------

Да ли је селекција студената при упису прве године студија вршена на унапред прописан начин?	3,42
Да ли су правила и процедуре према којима се студенти школују унапред објављени и јасни?	1,98
Систем информисања на факултету	2,30
Квалитет техничке подршке на предавањима и вежбама	2,94
Квалитет комуникације наставника са студентима	2,80
Квалитет комуникације сарадника са студентима	3,73
Квалитет комуникације службеника факултета са студентима	2,95
Квалитет комуникације Управе факултета са студентима	2,15
Квалитет рада Студентске службе	2,80
Доступност плана и програма наставе пре почетка семестра	2,73
Доступност плана извођења наставе (распоред наставе, календар испита, уџбеничка литература, итд.)	2,65
Редовно одржавање наставе	3,92
Благовремено обавештавање студената о распореду испита	2,32
Придржавање распореда испита	3,08
Непристрасно оцењивање на испитима	2,93
Степен учешћа студената у одлучивању на нивоу факултета	2,09
Да ли факултет омогућава студентима одговарајући облик студентског организовања?	3,87
Оцена ефикасности рада студентских представника у:	
1. Управи факултета	2,50
2. Студентском парламенту	2,95

8.1 Високошколска установа обезбеђује потенцијалним и уписаним студентима све релевантне информације и податке који су повезани са њиховим студијама на следећи начин:

- Статут Факултета доступан је на вебсајту Факултета;
- Конкурс за упис у 1. годину студија садржи све релевантне информације и благовремено је објављен на веб сајту Факултета.
- Факултет организује припремну наставу за средњошколце који желе да студирају на ФПН.
- На сајту је постављен конкурс за упис студената 2. и 3. степена.
- Факултет користи информациони систем APOLLO G4

8.2 При селекцији студената за упис, високошколска установа вреднује резултате постигнуте у претходном школовању и резултате постигнуте на пријемном испиту, односно испиту за проверу склоности и способности, у складу са законом.

8.3 Факултет спроводи и гарантује политику једнакости по свим основама (раса, боја коже, пол, сексуална оријентација, етничко, национално или социјално порекло, језик, вероисповест, политичко или друго мишљење, статус стечен рођењем, постојање сензорног или моторног хендикепа и имовинско стање), као и могућност студирања за студенте са посебним потребама. Једнакост и равноправност студената по свим основама загарантована је чланом 83. Статута Факултета. Студенти са посебним потребама до сада се нису формално жалили Факултету.

8.4 Сви студенти су на почетку семестра упознати са обавезом праћења наставе.

8.5 Студенти су унапред упознати са критеријумима, правилима и процедурама за оцењивање.

8.6 Комисија систематски анализира оцењивање и унапређење метода и критеријума оцењивања студената по предметима. Прилагођеност метода оцењивања студената предмету, праћење и оцењивање рада студента током наставе, удео оцена рада студента током наставе и на завршном испиту у укупној оцени, као и оцењивање способности студената да примене знање прилагођено је природи предмета. Рад студената се прати континуирано на свим предметима на којима за то има услова (тј. тамо где радне групе не прелазе 25 студената). Однос предиспитних активности у коначној оцени не прелази 60%. У практичним предметима у саставни део оцене улази и способност студената да примене стечено знање.

8.7 Комисија обезбеђује усклађеност метода оцењивања студената и знања које су усвојили у току наставнонаучног процеса са циљевима, садржајима и обимом акредитовања студијских програма.

8.8 Комисија захтева од управе Факултета да обезбеди коректно и професионално понашање наставника током оцењивања студената (објективност, етичност и коректан

однос према студенту). Испит на Факултету политичких наука је јаван. Члан 94. Статута Факултета регулише право приговора на оцену.

8.9 Информациони систем Факултета омогућује систематично праћење и проверавање оцене студената по предметима и предузимање одговарајућих мера уколико дође до неправилности у дистрибуцији оцена (сувише високих или ниских оцена, неравномеран распоред оцена) у дужем периоду.

8.10 Факултет је у могућности да систематично прати и проверава пролазност студената по предметима, програмима и годинама, те и да предузима корективне мере у случају ниске пролазности.

8.11 Високошколска установа омогућује студентима одговарајући облик студентског организовања и учешћа у одлучивању, у складу са законом. На Факултету поред Студентског парламента који је орган Факултета делују следеће студентске организације: Клуб за Уједињене нације, Тимска иницијатива младих (ТИМ), Акција за политичку еманципацију младих (АПЕМ), Српски политички форум, Дебатни клуб, Дипломатски форум, Унија студената социјалног рада, Лаократско удружење студената ПЛУС и Европски студентски форум (ЕСФ). Студентске организације уређују садржај својих страница у оквиру веб сајта Факултета, уз техничку помоћ факултетског особља. Студентске организације располажу потребним простором и инфраструктуром за несметани рад у оквиру Факултета.

Анализа рада на планирању и развоју каријере студената

Предности	Мане
Студентске организације у оквиру ФПН-а имају велику аутономију што се тиче организовања догађаја у којима учествују гости који студентима могу дати користе информације/смернице о развоју каријере.	Ниједан сегмент рада факултета се директно не бави планирањем и развојем каријере студената.
Могућности	Претње
У оквиру Универзитета у Београду функционише Центар за развој каријере.	Вишак школованих кадрова који не могу да нађу посао у струци, те своје каријере развијају у складу са постојећим околностима или су принуђени да се преквалификују.

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 8

- Информациона служба Факултета ради на унапређењу веб сајта тако да буде доступан корисницима са посебним потребама.
- Студенти докторских студија немају могућност давања повратне информације о квалитету рада ФПН, квалитету њихових студија, професора, ненаставног особља, итд. – требало би да Факултет својим докторантима омогући више простора за сугестије, похвале и препоруке, јер би узимање њиховог мишљења у обзир итекако могло допринети унапређењу квалитета рада факултета.

Показатељи и прилози за стандард 8

Табела 8.1. Преглед броја студената по студијским програмима и годинама студија

Прилог 8.1. Правилник о процедури пријема студената

Прилог 8.2. Правилник о оцењивању

Прилог 8.3. Анкете студената о процени услова и организације студијских програма – *резултати нове анкете*

Прилог 8.4. Анкете студената о процени објективности оцењивања – *резултати нове анкете*

Прилог 8.5. Процедуре и корективне мере у случају неиспуњавања и одступања од усвојених процедура оцењивања – *овај документ не постоји*

Стандард 9 - Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса

У сврху праћења квалитета уџбеника, литературе и информатичких ресурса Факултет је донео и почео да спроводи одговарајућа подзаконска акта – Правилник о наставној литератури Факултета. Издавачка делатност Факултета и проширење сарадње с водећим издавачким кућама као и стварање услова за формирање библиотечно-информационог центра важан су део општих оквира који стварају услове за развој академског и истраживачког језгра куће. Факултет је самостално и у суиздаваштву, објавио двадесетак књига, углавном наставника и сарадника Факултета, а објављен је и четврти број часописа „Годишњак ФПН“.

Правилник о издаваштву не постоји, али је део Правилника о наставној литератури посвећен издавачкој делатности ФПН (видети под 9.3).

Упитници за процену квалитета рада ФПН донели су следеће информације:

Питање	Средња оцена (1-5) према мишљењу студената	Средња оцена (1-5) према мишљењу наставника и сарадника	Средња оцена (1-5) према мишљењу студената који су дипломирали

Квалитет рада библиотеке	3,78	4,37	4,00
Квалитет рада Информатичког центра	3,89	4,12	4,07
Квалитет уџбеника и наставног материјала	2,61	3,37	3,06

9.1 Факултет обезбеђује свим студентима уџбенике и другу литературу. Сва обавезна литература доступна је у Библиотеци Факултета.

9.2 Настава из сваког предмета покривена је одговарајућим уџбеницима и другим училима који су унапред познати и објављени. Сви уџбеници налазе се на располагању студентима у Библиотеци.

9.3 Факултет је донео Правилник о наставној литератури Факултета. У складу са Правилником, Комисија за издавачку делатност Факултета систематично прати и процењује квалитет уџбеника са аспекта садржаја, структуре, стила и обима. Комисија за издавачку делатност има овлашћења да предложи Одељењу Факултета да захтева од предметног наставника да спорне уџбенике побољша, замени другима или их повуче из наставе. Факултетска Комисија за издавачку делатност која прати стање наставне литературе на студијским програмима подноси извештај Наставно-научном већу и Комисији за обезбеђење квалитета.

Комисија за издавачку делатност и Комисија за обезбеђење квалитета до сада нису имале било какве жалбе на квалитет уџбеника.

9.4 Факултет је обезбедио студентима добро опремљену Библиотеку са потребним бројем библиотечких јединица и потребном опремом за рад. Фонд Библиотеке ФПН чини преко 100.000 библиотечких јединица, углавном на српском језику, али и близу 20% фонда на енглеском, немачком, руском и француском језику. Преко КОБСОНА-а, у пуном тексту, доступно је он-лајн преко 35.000 научних часописа, 70.000 електронских књига (највише преко сервиса EBRARY, Springer Link, Oxford Scholarship online, Hein Online i Engineering, (33.000 е-књига само у оквиру пројекта Гутенберг). Она у сваком погледу испуњава задатке који су постављени пред високошколске библиотеке, а у неким сегментима и предњачи у односу на друге библиотеке. То се односи, пре свега, на задовољавање библиотечких и информационих потреба корисника. Библиотека се труди да буде активан учесник и важна потпора наставнонаучном процесу својим креативним приступом и учешћем у раду и развоју Факултета кроз: набавку најактуелније домаће и светске релевантне литературе (књига,

периодике, електронских публикација, он-лајн извора, база података, свих ресурса доступних преко Интернета и др.).

9.5 Комисија систематично прати и оцењује рад Библиотеке. Комисија једном годишње:

- утврђује стање наставне литературе на наставним предметима студијских програма Факултета, а на основу извештаја Комисије за издавачку делатност Факултета;
- утврђује усклађеност рада Службе библиотеке и документације Факултета са стандардима које је утврдила Комисија за акредитацију Републике Србије (број запослених у библиотеци, компетентност и мотивисаност запослених у библиотеци, обим библиотечког фонда, организацију и расподелу радног времена Службе библиотеке и документације Факултета) у складу са Правилником о раду Службе библиотеке и документације Универзитета у Београду – Факултета политичких наука; запослени у библиотеци обезбеђују неопходну обуку наставницима, сарадницима, ненаставном особљу и студентима за коришћење информационих ресурса;
- утврђује да ли Факултет студентима обезбеђује неопходне информатичке ресурсе (рачунарску учионицу са најмање 20 рачунара) са приступом Интернету, обезбеђује неопходну обуку наставницима, сарадницима, ненаставном особљу и студентима за коришћење информационих ресурса.

9.6 Библиотека Факултета обезбеђује студентима неопходне информатичке ресурсе за савлађивање градива. У просторијама Библиотеке корисници библиотечких услуга се континуирано обучавају за претраживање електронских каталога, као и других релевантних база података у циљу проналажења информација за све видове студија и писање одговарајућих стручних радова, пројеката, теза, итд.

На сајту Факултета доступни су електронски каталози, како локалних тако и осталих библиотека које улазе у библиотечко-информациони систем Србије. Линкови електронских каталога светских библиотека такође су доступни и могуће је њихово претраживање. Библиотека је готово у целини аутоматизовала своју библиотечку делатност: активан је члан дистрибуиране базе података COBISS.SR. - електронска локална и узајамна библиографска база (преко 100 најзначајних библиотека Србије), али и базе знања, базе пуних текстова, научних информација садржаних у он-лајн дигиталним репозиторијумима докторских и магистарских радова доступних преко адресе асоцијације умрежених репозиторијума дигитализованих теза и дисертација Networked Digital Library of Theses and Dissertations; затим, електронске научне часописе и књиге, индексне базе, отворене архиве, научне сервисе и друге за науку релевантне архиве сабране, пре свега, у јединствени конзорцијум библиотека Србије - КОБСОН. Циљ овако нове организације библиотека јесте оптимизована набавка страних научних информација, прелазак са папирних на електронска издања, унапређење приступа електронским информацијама али и промоцију домаћег научног издаваштва.

9.7 – 9.8 Број запослених у Библиотеци, као и њихова стручна спрема одговара националним и европским стандардима за пружање ове врсте услуга. У Служби библиотеке и документације запослени су: 2 библиотекара и 3 књижничара. Комисија континуирано прати број, компетентност и мотивисаност особља Библиотеке.

9.9 Библиотека редовно организује курсеве обуке студената којима се они упознају са начином рада Библиотеке и Рачунарског центра. Библиотечки радници Библиотеке ФПН држе обуку студентима основних и последипломских студија путем презентације домаћих и страних база података и електронских каталога релевантних за одређене студијске програме који постоје на Факултету. За студенте последипломских студија презентације се врше по позиву професора и прилагођене су програмима студија.

9.10 Просторије Библиотеке смешетене су у одговарајућем делу зграде у којем корисници имају адекватне услове за рад. Приступ фонду Библиотеке обезбеђен је најмање 12 сати дневно. Библиотека ради у две смене, дакле од 8h до 20h, суботом од 8h до 16h.

Предности	Мане
Библиотека факултета ради по највишим европским стандардима и поседује огроман библиотечки фонд. Библиотечки простор је недавно завршеним радовима на факултету проширен и изузетно модернизован.	Не прати се у довољној мери рад у Библиотеци (број запослених, компетентност и мотивисаност особља Библиотеке). Библиотечки фонд нужно мора пратити промене на пољу политичких наука и набављати све што је актуелно, нарочито страну литературу.
Могућности	Претње
Различити пројекти у којима учествују наставници ФПН као истраживачи пружају значајне могућности за набавку стручне литературе и информатичке опреме.	Не постоји стратегија опремања факултета информатичком и техничком опремом, нити временски план набавке те опреме.

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 9

- Увести планирање набавке опреме и литературе на годишњем или полугодишњем нивоу.
- Припремити план мера за унапређење квалитета уџбеника, библиотечких и информатичких средстава.

Показатељи и прилози за стандард 9

Табела 9.1. Број и врста библиотечких јединица у високошколској установи – *ови спискови постоје само по студијским програмима*

Табела 9.2. Назив уџбеника и монографија чији су аутори наставници запослени на високошколској институцији

Прилог 9.1 Општи акт о уџбеницима.

Прилог 9.2. Попис информатичких ресурса.

Стандард 10: Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке

10.1 Органи управљања Факултета, њихове надлежности и делокруг рада утврђени су и дефинисани Законом о високом образовању и Статутом Факултета политичких наука. Статутом су утврђене надлежности Декана, Савета, Наставно-научног већа, Одељења и Катедри Факултета. Надзор над радом управе Факултета врши Савет Факултета.

10.2 Структура, организационе јединице и њихов делокруг рада, као и њихова координација и контрола, утврђени су Статутом ФПН.

Организационе јединице Факултета су: наставно-научна јединица и стручна служба. Наставно-научну организациону јединицу чине наставници и сарадници Факултета. Наставно-научна организациона јединица обавља наставну и научно-истраживачку делатност у остваривању основних академских, дипломских академских (мастер), докторских академских, као и остваривању образовања током читавог живота. У оквиру наставно-научне организационе јединице формирају се Одељења, катедре, Кабинет за стране језике и научно-истраживачки центри Факултета.

На Факултету делују следећа одељења: Политиколошко одељење, Одељење за међународне студије, Новинарско-комуниколошко одељење и Одељење за социјалну политику и социјални рад.

У оквиру наставно-научне организационе јединице, на предлог једног или више одељења Факултета, Наставно-научно веће доноси одлуку о формирању катедри Факултета.

У оквиру наставно-научне организационе јединице организују се научноистраживачки центри Факултета. На оснивање, организацију и рад научноистраживачких центара Факултета примењује се Правилник о научноистраживачким центрима Факултета.

Стручна служба обавља административне, правне, кадровске, материјално-финансијске, библиотечке, техничке, помоћне и друге опште послове за потребе деловања Факултета.

Стручну службу чине следеће службе:

- Служба за наставу и студентска питања,
- Служба за опште послове,
- Служба за материјално-финансијско пословање,
- Служба библиотеке и документације,
- Рачунарски центар.

Стручни органи Факултета су:

- Наставно-научно веће Факултета,
- Изборно веће Факултета,
- Веће за студије 2. и 3. степена,
- Веће одељења,
- Катедра.

Главни орган управљања Факултетом је Савет Факултета који чине:

1. петнаест представника Факултета, и то: дванаест (12) представника које бира Наставно-научно веће Факултета и три (3) представника које бирају остали запослени,
2. четири представника Студентског парламента Факултета, из реда студената који су по први пут уписали годину у школској години у којој се избор врши,
3. четири представника оснивача.

Декан је руководиоца Факултета и орган пословођења у сарадњи са деканским колегијумом

10.3 Факултет прати и оцењује квалитет управљања институцијом кроз рад Савета Факултета као највишег органа Факултета. Управа Факултета (декан и продекани) имају обавезу да једном годишње Савету поднесе извештај о раду Факултета, а Савет на својим седницама предлаже и предузима мере за унапређење управљања.

Укрштањем резултата и упитника за процену квалитета рада ФПН, дошло се до следећих оцена:

	Оцена студената који су завршили своје студије	Оцена студената који и даље студирају	Оцена наставника и сарадника	Оцена ненаставног особља
КОМУНИКАЦИЈА				
Систем информисања на факултету	3.26	2.30	3.68	2.96
Квалитет комуникације наставника	3.40	2.80	3.74	3.96
Квалитет комуникације сарадника	4.07	3.73	3.96	4.11

Квалитет комуникације службеника факултета	3.63	2.95	4.18 (са Службом за опште послове) 4.30 (са Студентском службом) 3.96 (са Службом за финансије)	3.86 (са колегама из исте службе) 3.78 (са колегама из других служби) 4.22 (са шефом своје службеС)
Квалитет комуникације студената	/	/	3.86	4.42
Квалитет комуникације са Управом	/	2.15	4.00 (са деканом) 3.69 (са продеканима)	3.75
ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКА НА ФАКУЛТЕТУ је:				
Степен учешћа студената/наставника у доношењу одлука	/	2.09	3.65 (учешће студената према мишљењу наставника и сарадника), 3.84 (према мишљењу наставника и сарадника)	/
У складу са правилима и процедурама			3.92	4.08
У интересу факултета и свих запослених			3.65	3.92
У интересу студената			3.76	4.08

Јавно/транспарентно			3.64	3.73
Непристрасно			3.46	3.56
ЕФИКАСНОСТ РАДА				
Управе факултета			3.88	4.04
ННВ			3.79	
Савета факултета			3.94	4.09
Одељења факултета			3.42	/
Комисија факултета			3.47	/
Студентског парламента			3.44	/
Генерална оцена међуљудских односа	/	/	3.52	3.27

10.4 Праћење и оцењивање квалитета рада стручних служби и ненаставног особља врши управник Факултета који води рачуна о услугама које стручне службе пружају наставном особљу, студентима и странкама Факултета. Осим управника, у процену квалитета рада ненаставног особља укључени су и студенти, наставници и сарадници, али и само ненаставно особље (такође упитници за процену квалитета рада ФПН).

10.5 Услови за напредовање ненаставног особља дефинисани су Правилником о систематизацији и организацији послова који се налази на Порталу Факултета.

10.6 По препоруци из претходног извештаја о квалитету рада ФПН, наставном особљу је пружена могућност да процени свој и рад својих колега, али је њихов рад оцењен и од стране наставног особља и студената..

Питање из упитника	Оцена ненаставног особља
Оспособљено за посао који обавља	3.81
Усмерено на усвајање нових метода рада	3.00
Усмерено на перманентно лично усавршавање	2.76
Предусретљиво у односу на потребе студената	3.96

Мотивисано да ради свој посао у складу са потребама студената	3.81
Усмерено на заједничке циљеве факултета	3.5
Заинтересовано да реши проблем директно везан за њихов посао	3.82
Заинтересовано да реши проблем који није директно везан за њихов посао	2.46
Заинтересовано да властитим залагањем унапреди рад факултета	2.88

Прикупљањем мишљења самог ненаставног особља о сопственим капацитетима и преференцама створен је основ за доношење предлога мера за унапређење квалитета рада ненаставног особља.

10.7 Број и квалитет ненаставног особља усклађен је са стандардима за акредитацију. У Стручној служби има 47 запослених.

10.8 Факултет обезбеђује, али не захтева перманентно усавршавање и образовање ненаставног особља. То питање није регулисано документима Факултета и остављено је запосленима да по њиховом нахођењу одлуче да ли ће се усавршавати или не чак иако им је усавршавање неопходно.

Анализа праћења и оцењивања квалитета рада стручних служби и ненаставног особља, мере за унапређење

Предности	Мане
Постоји јасно дефинисана систематизација свих радних места. Готово две трећине запослених узело је учешће у евалуацији квалитета рада факултета, што указује на спремност ка унапређењу рада факултета.	Постојећа систематизација не покрива све активности факултета. Појединци из стручних служби не сагледавају рад своје службе као рад једног сегмента факултета, већ своју службу гледају као засебну јединицу. Не постоје критеријуми за процену квалитета рада стручних служби. Управа факултета недовољно инсистира на усавршавању стручних служби.

Могућности	Претње
У целини гледано, стручне службе успешно одговарају на све захтеве и изазове.	Ако стручне службе не осавременеју своја знања и вештине, у будућности више неће моћи да одговоре на постављене захтеве.

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 10

- Направити план развоја запослених кадрова.
- Увести као обавезу свих запослених у ненаставном особљу стално професионално усавршавање у складу са захтевима радног места у систематизацији.
- Унапредити „вертикалну“ комуникацију у службама, а нарочито „хоризонталну“ комуникацију међу службама у циљу боље размене информација и мишљења.
- Такође, више укључити шефове служби у процес доношења одлука на факултету које се тичу управљања.

Показатељи и прилози за стандард 10

Табела 10.1. Број ненаставних радника стално запослених у високошколској установи у оквиру одговарајућих организационих јединица

Прилог 10.1. Статут високошколске јединице

Прилог 10.2. Шематска организациона структура високошколске установе

Прилог 10.3. Анкете студената о процени квалитета рада органа управљања и рада стручних служби

Стандард 11: Квалитет простора и опреме

Факултет политичких наука поседује инфраструктуру потребну за имплементацију циљева према стратешким плановима. Величина, доступност и квалитет простора и опреме одговарају стандардима који важе за високошколске установе.

11.1 Факултет поседује примерене просторне капацитете за извођење наставе и рад запослених. Укупна бруто површина зграде: 8.227 м², а укупна нето површина зграде: 7.961,40 м². Када се наставе изводи у две смене, Факултет обезбеђује 2 квадратна метра по студенту - довољно за несметано обаљање рада са 2763 студента (у 2011. години).

Квалитет радног простора, у целини гледано, није на задовољавајућем нивоу. Највећи број учионица, од укупно 17, реновиран је (прекречен) у последњих неколико година и

опремљен новим клупама, столицама, таблама и опремом за презентацију предавања (пројектор, рачунар, итд.). Једини већи простор који ишчекује реновирање јесте амфитеатар (који има око 250 места) који још увек изгледа онако како је изгледао када је факултет тек изграђен, са неудобним столицама и без простора за кретање међу столицама. Величина амфитеатра није довољна да прими свих 500 студената, што ствара проблем за курсеве (на 1. и 2. години студија) који су обавезни за све студенте, па су професори принуђени да иста предавања држе два пута.

У последњих неколико година реновиране су и неке канцеларије наставника (углавном оне веће). Известан број канцеларија налази се у лошем стању са старим намештајем.

Иако Факултет има одговарајући број чистачица, неки делови зграде због тога што дуго нису реновирани нису у могућности да се на одговарајући начин одржавају.

Резултати упитника за процену квалитета рада ФПН указали су на следеће:

	Оцена студената који студирају	Оцена наставника и сарадника	Оцена ненаставног особља
Стање зграде и канцеларија	3.26	3.75	3.15
Хигијена у згради	3.39	3.82	3.04

11.2 Факултет поседује адекватну техничку опрему – рачунаре, пројекторе, камере, итд. – која омогућује адекватно извођење наставе. Сва опрема је исправна и стално се проверава.

11.3 Факултет континуирано прати и усклађује капацитет и опрему са бројем студената. У 2011. години планира се проширење капацитета Факултета за још око 1500 м² простора.

11.4 Факултет обезбеђује запосленима неометан приступ различитим врстама информација у електронском облику. (За детаље види Стандард 9.)

11.5 Факултет поседује рачунарску учионицу где студенти могу да користе Интернет. Сваки рачунар опремљен је ДВД резачем.

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 11

- Део новосаграђеног простора на 5. спрату Факултета опремити адекватном опремом у циљу проширења постојећих капацитета.

Показатељи и прилози за стандард 11

Табела 11.1. Укупна површина (у власништву високошколске установе и изнајмљени простор) са површином објеката (амфитеатри, учионе, лабораторије, наставне базе, организационе јединице, службе)

Табела 11.2. Листа опреме у власништву високошколске установе која се користи у наставном процесу и научноистраживачком раду

Прилог 11.1 Однос укупног простора и броја студената на свим акредитованим студијским програмима

Стандард 12: Финансирање

12.1 и 12.3 Факултет води рачуна о дугорочној финансијској стабилности и одрживости. Декан и управа Факултета у сарадњи са надлежним службама Факултета планирају приходе и расходе у складу са могућностима, водећи рачуна о томе да Факултет несметано обавља основну делатност. Сви финансијски послови Факултета одобравају се на седници Савета Факултета.

12.2 Главни извори финансирања Факултета долазе од стране оснивача – Републике Србије. Осим буџетских средстава, Факултет се у финансирању ослања на сопствене изворе: школарине на студијама првог, другог и трећег степена, средства прибављена за реализацију научноистраживачких пројеката (Министарство науке), учешће у међународним пројектима, средства прибављена организацијом скупова и средства од студентских уплата (приликом уписа, овере семестра, пријављивања испита и сл.).

Средства из државног буџета су у 2007. години учествовала су у износу од 44,12% од укупних средстава. Остали део средстава је прибављен из других извора. Факултет има позитиван и успешан биланс у 2007. години, јер је остварио суфицит у износу од 10.682.635,00 динара. Укупни приходи су износили 260.945.597,00 динара, а расходи 249.448.244,00 динара.

12.4 О свим финансијским плановима и извештајима Факултет обавештава Наставно-научно веће и Савет Факултета који их усвајају. Финансијски извештаји које управа подноси на увид Наставно-научном већу немају сертификат овлашћеног ревизора.

Институција има вишегодишњи план финансирања сопствених активности. У оквиру тог плана, буџетирани и стварни трошкови сваког студијског програма и целе институције се периодично структурирају и документују. Институција анализира евентуална одступања и документује да доноси одговарајуће мере за побољшање овог стандарда.

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 12

- Финансирању факултета значајно могу допринети неакадемски програми доживотног учења –ако се ти програми акредитују, могу постати обавезни део стручног усавршавања запослених у јавној управи и локалним самоуправама,

центрима за социјални рад, медијима, итд, а самим тим и значајан извор финансирања.

- Размислити и о производима које факултет може да продаје – нпр. збирка тестова са пријемног испита из претходних година, итд.

Показатељи и прилози за стандард 12

Прилог 12.1. Финансијски план

Прилог 12.2. Финансијски извештај за претходну школску годину

Стандард 13 – Улога студената у самовредновању и провери квалитета

Факултет политичких наука обезбедио је значајну улогу студената у процесу обезбеђења квалитета ове високошколске установе, и то кроз рад студентских организација и студентских представника у телима високошколске установе, као и кроз анкетање студената о њеном квалитету.

13.1 Представник Студентског парламента члан је Комисије за обезбеђење квалитета рада Факултета политичких наука од оснивања Комисије као обавезног тела Факултета.

13.2 Факултет политичких наука обезбеђује улогу студената у процесу обезбеђења квалитета кроз рад Студентског парламента, студентских организација и студентских представника у телима факултета. Комуникација управе са студентским организацијама је на добром нивоу. Постоји аутономија деловања организација и помоћ од стране управе Факултета приликом реализације једног броја акција и пројеката (уступање просторија за семинаре и трибине, штампање и копирање промотивног материјала, давање Интернет домена свим организацијама за презентацију на сајту Факултета, додељене су канцеларије организацијама са пратећом опремом итд.).

Факултет преко студентских представника предочава Студентском парламенту стратегију развоја и друге факултетске акте.

13.3 Сви студенти (осим студената докторских студија) учествују у контроли квалитета наставе путем анкете. Од школске 2007/8. два пута годишње се спроведене анкете о педагошком и професионалном раду професора, у складу са обрасцем прописаним од стране БУ.

Такође, у школској 2010/11. Веће је усвојило свеобухватнији студентски упитник који студентима даје могућност да оцене све сегменте рада ФПН и дају своје предлоге за унапређење квалитета његовог рада (резултате анкете видети у Прилогу 13.2а).

13.4 Студенти су преко својих представника активно укључени у процесе перменентног осмишљавања, реализацију развоја и евалуацију студијских програма у оквиру курикулума и развој метода оцењивања.

Предности	Мане
Не постоји селекција студената који евалуирају, тако да се догађа да и они који иначе не долазе на предавања дају оцене (ако су се случајно затекли на анкетирању), иако немају прави увид у рад професора.	Још увек нису јасно дефинисани поступци и корективне мере у случају неиспуњавања стандарда у областима које се проверавају у процесу самовредновања, а које су процењиве од стране студената.
Могућности	Претње
Укључити студенте у евалуацију наставних програма, али само у оним аспектима у којима они објективно могу да га процене – нпр. квалитет наставне литературе: њену разумљивост, актуелност, повезаност са реалним животом итд.	

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 13

- Подстицати студенте да иницирају који сегменти рада факултета треба да буду оцењени.
- Указати студентима на значај евалуације за поолшање квалитета рада ФПН како би се повећао одзив попуњавању евалуационих упитника.
- Објавити резултате свих до сада спроведених анкета.

Показатељи и прилози за стандард 13

Прилог 13.1 Документација која потврђује учешће студената у самовредновању и провери квалитета

Прилог 13.2. Анкете студената

Стандард 14: Систематско праћење и периодична провера квалитета

14.1 Факултет политичких наука обезбеђује спровођење утврђених стандарда и поступака за оцењивање квалитета преко Комисије која је оформљена у јануару 2008. године. Комисија је донела Правилник и обавезала се да ће детаљније дефинисати области обезбеђења квалитета и начине контроле квалитета у свим областима.

14.2 Факултет преко Комисије обезбеђује услове и инфраструктуру за редовно, систематско прикупљање и обраду података. Приликом израде овог извештаја све стручне службе, управа, запослени и студенти, уско су сарађивали са Комисијом у достављању неопходних података за израду Извештаја.

14.3 Иако је то било једна од препорука Првог извештаја о самоевалуацији (2008), Факултет још увек нема потпуну повратну информацију о томе где се дипломирани студенти запошљавају када изађу на тржиште. Факултет нема сталне контакте са послодавацима, представницима Националне службе за запошљавање и другим одговарајућим организацијама да би могао да процени да ли је квалитет студија у складу са тржишним потребама. Промоција и омасовљавање постојеће алумни мреже могу знатно допринети добијању повратне информације у вези са квалитетом студија и њиховом усклађеношћу са потребама тржишта макар од стране студената.

14.4 Факултет константно врши осавремењивање садржаја наставних програма и њихове упоредивости са програмима одговарајућих страних високошколских установа (видети под 4.5).

14.5 Факултет обавља периодична самовредновања и проверу квалитета у складу са законом на сваке три године. Прво самовредновање извршено је Првим извештајем о контроли квалитета који је Веће Факултета усвојило на седници од 25. јуна 2008. године. Ово је други извештај о самовредновању.

14.6 Сви наставници и сарадници, запослени у стручним службама, студентске организације и студенти, као и Комисије за акредитацију и проверу квалитета, упознати су са налазима и закључцима који се налазе у извештајима за контролу квалитета.

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 14

- Систему за процену квалитета рада ФПН недостаје механизам „перманентне евалуације“ – процена се не мора вршити само у периодима предвиђеним за то, већ треба оставити могућност свим субјектима рада на факултету да своје мишљење искажу кад год желе.
- Систем процене квалитета је успостављен, али не и систем обезбеђења квалитета. Потребно је указати на значај и корист евалуације на свим нивоима – евалуација је повратна информација коју треба чути, прихватити и унапредити постојеће стање на свим нивоима у складу са добијеним информацијама.
- Факултет треба да периодично преиспитује циљеве студијског програма, структуру и садржај студијског програма у погледу односа општеакадемских, научностручних и стручно-апликативних дисциплина.
- Од изузетног је значаја да факултет остане у вези са својим дипломцима јер једино праћењем постигнућа дипломаца у каснијем професионалном развоју

може да се процени релевантност програма за тржиште рада. У противном, факултет не добија повратне информације од дипломираних студената о томе колики је број дипломираних студената успео да се запосли у наведеним областима.

- Као што постоји посебан упитник за процену педагошког рада наставника и сарадника, било би корисно увести и студентску евалуацију наставних предмета и студијских програма.
- Такође, организовати евалуацију наставног процеса заједно са евалуацијом педагошког рада наставника и сарадника – у сваком семестру на свим нивоима студија.
- У вези са евалуацијом наставног процеса, размотрити увођење извештаја о одржаној настави који подразумева попуњавање и подношење стандардизованог евиденционог листа једном месечно/по семестру на свим нивоима студија.
- Резултати анкете за процену педагошког рада наставника морају бити јавни; такође, размислити о спровођењу анкете за процену педагошког рада наставника по завршетку испитног рока, јер тек са полагањем испита код одређеног наставника студент има комплетан утисак о његовом/њеном педагошком раду.
- Одредити особу која ће се бавити праћењем развоја људских ресурса на ФПН и направити план развоја запослених кадрова.
- Укључити и студенте докторских студија у процену квалитета рада ФПН.
- Указати студентима на значај евалуације за побољшање квалитета рада ФПН како би се повећао одзив попуњавању евалуационих упитника.
- Објавити резултате свих до сада спроведених анкета.

Показатељи и прилози за стандард 14

Прилог 14.1 Информације присутне на сајту високошколске установе о активностима које обезбеђују систематско праћење и периодичну провера квалитета у циљу одржавања и унапређење квалитета рада високошколске институције – *информације о овим активностима не постоје на сајту ФПН.*

Извештај поднела комисија у саставу:

Проф. др Весна Кнежевић Предић, председница Комисије, продеканка за квалитет, самовредновање и научно-истраживачки рад.

Vesna Knezevic-Predic

Проф. др Небојша Владисављевић, представник Политиколошког одељења,

Nebojsa Vladisavljevic

Проф. др Сања Граић - Степановић, представница Одељења за међународне студије,

Sanja Graic

Проф. др Часлав Копривица, представник Одељења за новинарство и комунологију,

Chaslav Koprivica

Проф. др Мирослав Бркић, представник Одељења за социјалну политику и социјални рад,

Miroslav Brkic

Ирена Ђурић, студенткиња Студентског парламента,

Irena Djuric

Ивана Илић Шундерић, представница Стручне службе, секретарка Комисије

Ivana Ilinc-Sunderic